

וארא (98)

וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב (י, א)

משה ידו ונטל הכתר מעל ראשו של פרעה, פרעה ראה בכך סימן שילד זה יסיר מלכותו ממנו ורצה להורגו, ואז הזדמן המלאך גבריאל ונדמה כאחת היועצים, והוא יעץ לפרעה לבחון את תבונתו של משה בגחלים וזהב. בסופו של דבר, נטל המלאך גחלת ונתנה בתוך פיו של משה ומכך נעשה משה ערל שפתיים וכבד פה. והנה כעת כאשר יתייצב משה לפני פרעה ויתרה בו, הרי פרעה ישמע שהוא כבד פה וכבד לשון ובזיכרונו יעלה אותו מעשה שנטל משה את כתרו ממנו וביקש פרעה להרגו ורק בעצת היועץ נעשה ערל שפתיים. כעת ייוכח פרעה למפרע כי צדק בהבנתו שעתידי משה ליטול מלכותו ממנו, ואכן עתה ידיו כבולות מלהרוג את משה, והרי זה עצמו הוכחה על עליונות כוחו של משה עליו. וזה שאמר הכתוב: "ראה נתתיך אלוקים לפרעה", שופט ורודה, ואין בכוחו לעשות לך מאומה.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא" בשם השל"ה הקדוש

וְשָׂרְץ הַיָּאָר צְפַרְדְּעִים וְעָלוּ וַבָּאוּ בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר מִשְׁכְּבְּךָ וְעַל מִשְׁתְּךָ... וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבַמִּשְׁאָרוֹתֶיךָ (י, כח)

מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן על קדושת השם לכבשן האש. נשאו קל וחומר בעצמן מצפרדעים, ומה צפרדעים שאין מצווין על קדושת השם, כתיב בהו "וְעָלוּ וַבָּאוּ בְּבֵיתְךָ" וכו' "וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבַמִּשְׁאָרוֹתֶיךָ". אנו שמצווין על קדושת השם, על אחת כמה וכמה. (פסחים גג:). הקשו בזה המפרשים הא מפסוק זה גופא שמעינן ציווי לצפרדעים, מכיון שאמר ה' ועלו ובאו בביתך וכו', זהו עצמו ציווי לצפרדעים, ואיך אמרו שהצפרדעים לא מצוות היו. ותיירץ הגאון מוילנא: אכן כן, מצוות היו הצפרדעים לבוא ביתה פרעה, אבל לא נאמר לכל צפרדע ציווי פרטי להיכנס בתוך הבית. ומכיון שכן, יכולה היתה כל צפרדע לפטור את עצמה מלהיכנס לתנור ולקיים את הציווי במה שתכנס לחדר משכבו של פרעה, או במטתו. ומאותן צפרדעים שבחרו להכנס לתנורים, ילפינן שפיר חנניה מישאל ועזריה ק"ו לעצמם. ומה הצפרדעים שלא נצטוו להיכנס דווקא לתנורים אנו על אחת כמה וכמה.

ספר "להתעדן באהבתך"

לכל מכה יש תרופה, חוץ מללשון הרע!

וְסָרוּ הַצְּפַרְדְּעִים מִמֶּךָ וּמִבְּתֵיךָ וּמִמִּצְבְּיֶיךָ וּמִמֵּעֶמְקֶיךָ רַק בַּיָּאָר תִּשְׁאָרְנָה (יז, ח)

בספר "חפץ חיים על התורה" הקשה: כאן הועילה תפילת משה רבנו להסיר את הצפרדעים מפרעה

א"ל הקב"ה למשה, חבל על דאבדין ולא משתכחין, הרבה פעמים נגלתי לאברהם ליצחק וליעקב בא-ל-ש-די ולא הודעתי להם כי שמי ה' כשם שאמרתי לך, ולא הרהרו אחר מידותי... ואתה, תחילת שיחותי אמרת לי מה שמו ולבסוף אמרת ומאז באתי אל פרעה וכו'... (מ"ר) לכאורה קשה מה הקובלנא על משה, וכי דומה ענינו לענין האבות שלא הרהרו על מידותיו, הלא שם מדובר בהנהגותיו עמם בחייהם שלהם, ואילו משה התאונן על סבלות העם כולו, וכי לא כך ראוי למנהיג להתריע ולזעוק על צרת אנשיו. ברם, בשעה שצעק משה אחר חטא העגל "למה יחרה אפך בעמך", אכן לא מצינו שהתרעם על כך הקב"ה, משום שבאמת כך יאה למנהיג שיצעק ויבטל גזירה. גם כאן לא היתה טענה על עצם מרירות הלב על צרת עמו, רק הביטוי בלשון "למה הרעות לעם הזה", שמשמעו כאילו עשה הקב"ה רעה לישראל. א"ל הקב"ה אתה מהרהר אחר מידותי, האבות הבינו כי כיון שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, א"כ במידותיו של הקב"ה אין כל רע, ואילו אתה מטיח כלפי "למה הרעות". וזהו שאמר לו בפסוק הקודם: "וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה'", אלוקים זו מידת הדין, ה' זו מידת רחמים, והיינו, שאצלי מידת הדין אף היא מידת רחמים.

משולחן גבוה בשם "דרכי מוסר"

וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וַיִּצְוֶם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (י, יג)

רצון השם יתברך להשפיע תמיד טובה על ישראל. כאשר בני ישראל ראויים לישועה נגרם על ידי כך נחת רוח לבורא עולם, וזה נחשב להם למצוה. זהו פירוש של "שכר מצוה, מצוה", שעצם השכר שיהודי מקבל בעד קיום, הוא עצמו נחשב למצוה, לפי שעל ידי כך מתמלא רצונו של השם יתברך. לפיכך הוא אומר למשה ואהרון, כי יאמרו לבני ישראל, שעל ידי זה שיכשירו עצמם לקראת הגאולה ויפנו את הדרך לישועתי, יהיו מקיימים מצוה, וזהו שאמר הכתוב: "ויצום אל בני ישראל" לעשות להם זאת למצוה.

מענינה של תורה בשם "קדושת לוי"

רְאֵה נִתְחַיֵּךְ אֱלֹדִים לְפָרְעָה (י, א)

ופירש רש"י: שופט ורודה לרדותו במכות ויסורין. ידועים דברי חז"ל במדרש (שמו"ר א, טו), כי כאשר היה משה רבנו ילד קטן, מורכב על כתפיו של פרעה, שלח

הכפרה הבאה ביסוריך. ומטעם זה פירש המהרש"א (סנהדרין סד:), את טעם ההלכה האומרת ש"אין עונשין מן הדין", שכן אם אמנם היה העונש נקמה, הרי הדין נותן כי ככל שהחטא חמור יותר, כן גדולה הנקמה, אך כיון שהעונש אינו אלא כפרה, אם כן אפשר ועל החטא החמור יותר לא נתנה תורה כפרה.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"

הלכה: להפסיק בדיבור או בדברים שבקדושה בין שמונה עשרה לנפילת אפיים

כתב השו"ע (ס' קלא ס"א): אין לדבר בין תפילה לנפילת אפיים. **ובפסקי תשובות** (אות ב') כתב: ואם עבר ודיבר, אם כן ודאי דצריך ליפול על פניו, אך שוב אין הנפילת אפיים פועלת כל כך כמו אם לא הפסיק. **ובמ"ב** (סק"א) בשם **מג"א** דשיחה בעלמא לית לן בה, אך מ"מ מאוד צריך לזהר בזה, כי מדברי הזוהר הקדוש והאר"י ז"ל משמע דאפילו שיחה בעלמא אסור, אף דברים שבקדושה שהתירו הפוסקים לענות בעת נפילת אפיים היינו דווקא עניית איש"ר וקדיש וקדושה וברכו ואמן של שאר ברכות. אבל אין להפסיק באמירת ויהי בנסוע ובריך שמיה וכו'.

פתגם: אם אתה מצליח לחשוב על האתמול בלי חרטה, ועל מחר בלי פחד, אתה מתקרב לאושר.

ספר "שמחלה"

חקירה: נר שבת

מצווה להדליקו, פעולה, או שיהיה דולק, תוצאה. (עיון בלמדות יג).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: על רגל אחת

בעיר שניפישוק, הסמוכה לוילנא, היה מגיד מישרים ידוע שדרשותיו הצטיינו בשפע דברי תורה וחכמה. השכר שקיבל מקופת הקהל היה זעום ביותר, אך מדי שבוע היו שולחים לו מולינא רגל בהמה, כתוספת לשכרו. פעם אחת שאלוהו לאותו מגיד על מצב פרנסתו, נענה והשיב במאמר קצר: כל התורה כולה על רגל אחת.

ספר חז וחלק חלק ג'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, צדוק בן מרים. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה.

ומעבדיו, ואילו בפרשת חקת (במדבר כ, ד), במעשה הנחשים השרפים, כשהתפלל משה בעד העם לא הועילה תפילתו להסיר את הנחשים הממיתים, רק נתן לו הקב"ה עצה לשים שרף עם נס, והנשוכים יסתכלו בו ויחיו, מה ההבדל בין שני המקרים? אמנם אומר ה"חפץ חיים", באור הענין הוא, כי לכל מכה יש תרופה, חוץ מללשון הרע, והמקטרג הנברא מלשון הרע אי אפשר להסירו, כי עומד הוא ומקטרג, וכשם שהמספר לשון הרע מספר בפיו, כן הוא המקטרג הנברא מהחטא הזה מדבר במו פיו, ואין אפשרות כלל להשתיקו, וכיון שעונש הנחשים השרפים בא על עוון לשון הרע, שדברו העם באלוקים ובמשה, לכן לא הועילה תפילתו של משה להסירם לגמרי, אלא נתן לו הקב"ה עצה, איך לרפא את הנשוך מהנחש. מה שאין כן מכת צפרדע, שהיא כשאר מכות שבעולם שיש להן תרופה, על כן כשהתפלל משה, סרו הצפרדעים מפרעה ומעמו.

ספר "ומתוך האור"

ערכו העצום של כל מעשה, אפילו קטן ביותר וישלח פרעה ויקרא למשה ולאהרן ויאמר אליהם חטאתי הפעם ה' הצדיק ואני ועמי הקשעים (ט, כז)

מפני מה זכו מצרים לקבורה מפני שאמרו ה' הצדיק (מכילתא בשחל ט, כז)

תמוה מאוד, הלא הודאה של פרעה שהשם הצדיק והוא ועמו הרשעים לא נבעה מ"טהרת ליבו", ואפילו לא מחמת הכרח, אלא כתוצאה מכפייה ואונס ממש, אחרי שהוכה מכות גדולות ונאמנות וזעקת עמו לא פסקה ממנו, עד שלא עמד בלחץ והודה, ומיד לאחר מכן חזר בו וחזרו הם לקלקולם ורדפו אחרי בני ישראל, איך יתכן שהודאה קלושה ורגעית כזו, שבאה מחמת אונס תהיה סיבה לשכר, הרי ענין הקבורה, היא זכות גדולה לאדם? מכאן רואים איזה רושם עצום יש בשמים לכל מחשבה טובה או דיבור טוב של האדם עד כדי כך שתוצאותיו כה נצחיות לבעל המעשה, גם אם לפי מצבו ושעתו עכשיו, כבר אינו מודה ואינו אוהז במה שעשה ופעל, בכל אופן יקבל שכר פרי מעשיו.

ספר "לתתך עליון"

והחטא והכפסמת לא נפו פי אפילת הנה (ט, לב)
אפילות, פלאי פלאות נעשו להן שלא לקו (רש"י)

וכי מפני מה נעשו פלאי פלאות לגידוליהם של אותם רשעים. ומכאן שגם כאשר הקב"ה מעניש, אין העונש בא אלא במידה הראויה לתכלית התועלת אשר תצא ממנו. לכל מכה ומכה היתה תועלת משלה, וכיון שהושגה התועלת ממכת הברד גם ללא הזקתן של החיטה והכוסמת, פעל הקב"ה בדרך ניסית שאליה אמנם לא ינזקו, כדי שישאר למצרים כדי חיותם. וכן כל עונש ועונש, ואף ארבע מיתות בית דין בכלל זה, כי מיתות בית דין אינן לתכילת נקמה, כי אם לתכלית

